AMGUEDDFA CYMRU

Corwyntoedd

Dal y Gwynt

amgueddfa.cymru/dysgu/ museum.wales/learn/

Beth yw corwynt?

Beth yw corwynt?

Leisa Williams
Uwch Swyddog Addysg,
Amgueddfa Genedlaethol y Glannau

Beth yw corwynt?

Storm fellt a tharanau bwerus sy'n cylchdroi, neu 'gorgell'.

Beth yw corwynt?

Wrth i'r storm gylchdroi'n gyflymach, mae aer yn chwythu allan o'r gwaelod.

Beth yw corwynt?

Mae colofn o aer sy'n troelli'n gyflym yn ymestyn o gwmwl storm daranau i'r ddaear, gan ffurfio corwynt.

Pan fydd y cwmwl twndis hwn yn cyffwrdd â'r ddaear, mae'n gorwynt swyddogol.

Beth yw corwynt?

Dyw'r rhan fwyaf o gorwyntoedd ddim yn aros yn llonydd, maen nhw'n symud.

Beth yw corwynt?

Dros amser maen nhw'n gallu tyfu. Gwelwyd y corwynt mwyaf erioed yn Oklahoma yn 2013, roedd yn 2.6 milltir ar ei draws.

Ble mae corwyntoedd yn digwydd?

Mae corwyntoedd yn digwydd dros dir mewn sawl rhan o'r byd, gan gynnwys Awstralia, Ewrop, Affrica, Asia a De America.

Ble mae corwyntoedd yn digwydd?

Mae chwarter corwyntoedd y byd yn digwydd ar draws canolbarth yr Unol Daleithiau. Mae'r ardal hon yn cwmpasu sawl talaith, ac mae'n cael ei alw'n 'Tornado Alley' yn Saesneg, neu'r Coridor Corwyntoedd.

Pam fod cymaint yn digwydd yn y Coridor Corwyntoedd?

Oherwydd ei leoliad – yma mae aer llaith cynnes (o gyfeiriad Gwlff Mecsico) yn gwrthdaro ag aer sych ac oer (o Ganada) ac aer sych a chynnes (o fynyddoedd y Rockies).

Dyma'r cynhwysion angenrheidiol ar gyfer creu cymylau storm mawr sy'n cylchdroi (y gorgelloedd) sy'n gallu creu corwynt.

Leisa Williams

Beth am Brydain?

Mae tua 30-35 corwynt yn y DU bob blwyddyn, er dydyn nhw braidd byth yn ddigon cryf i achosi difrod.

© Amgueddfa Cymru

Beth am Cymru?

Ym mis Hydref 1913, achosodd storm ddifrifol gyfres o gorwyntoedd ar draws de orllewin Prydain, a chyrhaeddodd un y tir yng nghymoedd de Cymru.

© Amgueddfa Cymru

Beth am Cymru?

Roedd llwybr y corwynt yn 11 milltir.

© Amgueddfa Cymru

Beth am Cymru?

Lladdwyd tri o bobl, ac amcangyfrifwyd bod gwerth £40,000 o ddifrod, sef tua £2.5 miliwn heddiw.

© Amgueddfa Cymru

Fairview Terrace, Edwardsville, Abercynon

Beth am Cymru?

Croesodd y storm Afon Hafren, gan gyrraedd y tir ger Efail Isaf a Llanilltud Faerdre.

© Amgueddfa Cymru

Beth am Cymru?

Yna, teithiodd i'r gogledd, gan achosi cryn ddifrod yng Nghilfynydd, Abercynon ac Edwardsville.

© Amgueddfa Cymru

© Amgueddfa Cymru

Quaker's Yard

Tair ffaith am gorwyntoedd:

Corwyntoedd yw'r ffurf mwyaf ffyrnig o'r holl stormydd atmosfferig.

Ar gyfartaledd, mae 60 o bobl yn marw bob blwyddyn yn yr Unol Daleithiau oherwydd corwyntoedd. Ar gyfartaledd mae hynna'n fwy nag un yr wythnos!

Digwyddodd y corwynt mwyaf angheuol erioed ym Mangladesh ym 1989, bu farw 1,300 o bobl.

AMGUEDDFA CYMRU

I weld mwy o adnoddau dysgu, ewch i dudalennau Dysgu yr Amgueddfa drwy'r ddolen isod

amgueddfa.cymru/dysgu/